

**Stanislav NAUŠ, *Jan Jiří ze Švamberka. Životní příběh dědice rožmberského odkazu*,
Bakalářská práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2014, 85 s.**

Posudek oponenta bakalářské práce

Stanislav Nauš se ve své bakalářské práci pokusil o přiblížení životního příběhu šlechtice, kterému dosud byla v české historiografii věnována jen okrajová pozornost. Na základě výzkumu pramenů dochovaných v Státním oblastním archivu v Třeboni a práce s odbornou literaturou, která se osoby Jana Jiřího ze Švamberka alespoň okrajově dotkla, se snažil o zodpovězení řady zajímavých otázek. Jaký byl Jan Jiří ze Švamberka hospodář? Jaká byla úloha tohoto novoutrakvistického šlechtice při prosazování Rudolfova majestátu? Jakým způsobem se mu podařilo uspět při získávání rožmberského dědictví?

V úvodu své práce prokázal autor důkladnou znalost odborné literatury, která se vztahuje k danému tématu. Možná by neškodilo, kdyby se podrobněji zabýval i pramennou základnou, ze které vycházel. Zde se však omezil jen na konstatování, že má „střípkovitou“ povahu. (s. 13) Ve své práci se Stanislav Nauš snažil pracovat biografickou metodou s využitím přístupů historické antropologie.

Následně autor líčí mládí Jana Jiřího ze Švamberka, přičemž již v úvodních kapitolách se projevuje zřejmě největší slabina jeho práce, kterou je občasný sklon k fabulaci. Je zcela legitimní, pokud si autor při líčení pravděpodobných mladistvých osudů tohoto šlechtice pomůže analogickými případy z jeho bezprostředního okolí, měl by se však vystříhat závěrů typu: „velkorysý Jan Jiří manželku oddaně miloval“ (s. 22), které patří spíše do populárně laděné literatury. Nezodpovězena zůstává také otázka, zda Jan Jiří ze Švamberka sledoval svými sňatky nějakou strategii, zvláště když ji autor zajímavě přiblížil u jeho syna Petra.

Jak již se někdy tvůrcům biografii stává, autor má tendenci svého hrdinu vnímat místy až příliš nekriticky. Je opravdu možné hovořit o Janu Jiřím ze Švamberka jako o „příčinnivém hospodáři“ (s. 27), lze pro toto tvrzení nalézt oporu v pramenech? O jeho synovci Jiřím Ernenreichovi autor soudí, že se neprojevil jako zdárný hospodář, a proto ho vyvedlo z míry na jaře roku 1611 plundrující vojsko pasovských žoldnéřů (s. 27). Domnívá se, že by Jan Jiří, jenž z jeho biografie vychází jako velmi opatrný umírněný novoutrakvista, měl možnost na podobnou situaci reagovat jinak? Podobně jsou v souvislosti se Švamberkovou funkcí hejtmana Prácheňského kraje zmíněny jeho „mimořádné schopnosti“ (s. 32), životní dráha tohoto šlechtice však tomuto tvrzení až tak neodpovídá. Také jeho postup při prosazování Rudolfova majestátu je líčen jako velmi opatrný.

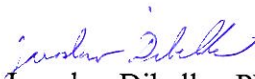
Postavy, které vystupují v této práci, se někdy chovají či je jejich jednání interpretováno způsobem, který spíše odpovídá očekávání, snad i přání autora, což vede k tomu, že je jejich výsledný obraz poněkud černobílý. O některých závěrech je pak možné tvrdit, že jsou vůči přibližovaným postavám i poněkud nekorektní, výjimečnost Jana Jiřího ze Švamberka oproti jeho v očích autora „nezdárnému“ synovi Petrovi je zvýrazněna slovy: „*Jan Jiří ze Švamberka by se však nesnížil k tomu, aby holdoval nezákonnému vladaři.*“ (s. 63) To je prohlášení, které je s ohledem na minulost Jana Jiřího ze Švamberka a jeho postupný příklon k císařům Rudolfovi i Matyášovi velmi odvážné.

Zajímavou část práce tvoří vylíčení bojů o rožmberské dědictví, kde autor kupříkladu zmiňuje důležitou okolnost, jak se v té době znásobily kontakty Volfa Novohradského s rožmberským dvorem. Je něco podobného možné sledovat i u Jana Jiřího ze Švamberka? Lze třeba již na konci 16. století hovořit o existenci snah po sblížení mezi Švamberky a posledními Rožmberky. Pokud ano, jakým způsobem se projevovaly? Další výzkum by jistě zasluhovala zmíněná strategie Švamberků, která směřovala po získání dědictví k navázání kontinuity s rožmberským rodem. Ocenění zaslouží i další vylíčení osudů dětí Jana Jiřího ze Švamberka.

Práce je psaná čtivým stylem, který někdy nabývá až archaické a patetické povahy. Pravopisné prohřešky a překlepy se v ní objevují jen zcela výjimečně (např. s. 11). Textu by jistě slušelo zarovnání do bloku.

Práci Stanislava Nauše hodnotím jako zajímavý příspěvek k poznání životního příběhu Jana Jiřího ze Švamberka, který vyvolává celou řadu dalších otázek. Na kvalitě mu neubírá ani občasná nekritičnost autora vůči hlavnímu hrdinovi. Bakalářskou práci proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji ještě známkou **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 14. 1. 2015

Mgr. Jaroslav Dibelka, Ph.D.